

SALMAN RUSHDIE

Saatanalliset
säkeet

SALMAN
RUSHDIE
Saatanalliset
säkeet

SUOMENTANUT ARTO HÄILÄ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Otteet *Koraanista* suomentaneet

Jussi Aro

Armas Salonen

Knut Tallqvist

Otteet William Blaken *Taivaan ja helvetin avioliitosta* suomentanut

Tuomas Anhava

Riimit suomentanut

Vexi Salmi

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS

The Satanic Verses

Copyright © 1981, Salman Rushdie

All rights reserved

SUOMENKIELINEN LAITOS © ARTO HÄILÄ JA WSOY 2020

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

ISBN 978-951-0-44108-4

PAINETTU EU:SSA

Mariannelle

*Saatanalla, joka näin on pakotettu kiertelevään, kuljeksivaan,
epävakaiseen olotilaan, ei ole pysyvää asumusta; sillä vaikka
hänellä enkelillisen laatunsa tähden on eräänlainen valtakunta
ilman virtaavassa autiudessa, kuuluu kuitenkin selvästi hänen
rangaistukseensa, että häneltä... puuttuu vakinainen paikka, taikka
sija, jossa hän saisi lepuuttaa jalkaansa.*

DANIEL DEFOE
PAHOLAISEN HISTORIA

I ENKELI GIBREEL

1

»Jos aikoo uudestisyntyä, pitää ensin kuolla», lauloi taivaista kuppelehtiva Gibreel Farishta. »Eijaa! Eijaa! Jos aikoo laskeutua maan syliin, pitää ensin lentää. Tat-taa! Taka-tang! Voiko kuunaan hymyillä, ellei ensin itke! Voiko huokailematta voittaa kultansa rakkauden, mister? Baba, jos haluaa uudestisyntyä...» Juuri ennen sarastusta eräänä talviaamuna, uudenvuodenpäivänä tai niillä main, kaksi ihka oikeaa, täysikasvuista, elävää miestä lankesi suurista korkeuksista, kahdestakymmenestäyhdeksästä tuhannesta ja kahdesta jalasta, kohti Englannin kanaalia, kirkkaalta taivaalta, siivittä ja laskuvarjoitta.

»Minä sanon sinulle, sinun on kuoltava, minä sanon sinulle, minä sanon sinulle», ja niin edelleen alabasterisen kuun paiseissa, kunnes yötä viilsi ankara huuto: »Piru sinun sävelmäsi periköön», sanat riippuivat kristallisina jäätävän valkeassa yössä, »Filmeissä sinä vain teeskentelit playback-laulajien tahdissa, joten säästä minut nyt tuolta helvetilliseltä meteliltä.»

Gibreel, tuo sävelmätön solisti, oli kuutamossa hillunut laulaessaan improvisoitua gazaliaan, uinut ilmassa perhosta ja rintaa, likistytynyt palloksi, levittäytynyt vasten miltei-sarastuksen miltei-äärättömyyttä, omaksunut heraldisia asentoja, riehunut ja pullistellut, pannut levitaation vasten gravitaatiota. Nyt hän kieri hilpeänä kohti tuota ivallista ääntä. »Ohé, Salad baba, sinähän siinä, tosi hienoa. Mitä kuuluu, vanha veikko.» Johon toinen, niuho hahmo joka lankesi pää edellä harmaassa puvussa kaikki takinnapit kiinni, kädet sivuilla, pitäen itsestäänselvyytenä sitä mahdolltomuutta että hänellä oli knalli päässä, väänsi naamalleen lempinimeä inhoavan

ilmeen. »Hei, Spoono», Gibreel hihkui ja sai aikaan uuden ylösalaisen vavahduksen. »Varsinainen Lontoo, bhai! Täältä tullaan! Ne paskiaiset tuolla eivät ikinä saa tietää mikä niihin osui. Meteoriitti, salama vai Jumalan kosto. Kirkkaalta taivaalta, poika. *Dharrraaamm!* Wham, na? Mikä entree, yaar. Totisesti niin: splat.»

Kirkkaalta taivaalta: suuri pamaus, sitten tähdenlennot. Maa-ilmankaikkeudellinen alku, ajan synnyn miniatyyrinen kaiku... jumbojetti *Bostan*, lento A1-420, räjähti varoituksesta kappaleiksi, korkealla suuren, lahoavan, kauniin, lumivalkean, valaistun kaupungin, Mahagonnyn, Babylonin, Alphavillen yllä. Mutta Gibreel on sen jo nimennyt, en saa puuttua asiaan: Varsinainen Lontoo, Vilayetin pääkaupunki, vilkkui välkkyi nuokkui yössä. Kun vähäinen ja ennenaikainen aurinko Himalajan korkeudella leimahti vitiiseen tammikuun ilmaan, tutkaruuduista katosi täplä, ja ohut ilma täyttyi ruumiista, jotka katastrofin Everestiltä laskeutuivat meren maitoiseen kalvauteen.

Kuka minä olen?

Keitä muita siellä on?

Kone katkesi kahtia, siemenkota purskautti sisältönsä, muna paljasti mysteerinsä. Kaksi näyttelijää: mesoava Gibreel ja napi-tettu, mutrusuinen mr Saladin Chamcha, putosi kuin tupakan-murut murtuneesta vanhasta sikarista. Heidän yllään, takanaan, allaan tyhjiydessä riippui kallistettuja istuimia, stereokuulokkeita, tarjoiluvaunuja, pahoinvointipusseja, tarkastuskortteja, verovapaita videopelejä, punoskoristeisia koppelakkeja, paperimukeja, huopia, happinaamareita. Ja näiden lisäksi – sillä koneessa oli ollut koko joukko maastamuuttajia, aivan, melkoinen määrä vaimoja joita asialliset, hommansa hoitavat virkailijat olivat gril-lanneet heidän miestensä sukuelinten mitasta ja tunnusomaisista syntymämerkeistä, ja riittävästi lapsia joiden avioliittollisuudesta Iso-Britannian valtio oli esittänyt aina-asiallisen epäilyksensä – koneen jäännösten seassa, yhtä säpäleisinä, yhtä irvokkaina, leijuivat sielun sirpaleet, särkyneet muistot, poiskuoritut minuudet, katkaistut äidinkielet, loukatut sisimmät, kääntymättömät kas-

kut, sammuneet tulevaisuudet, menetetyt rakkaudet, onttojen, kajahtavien sanojen – *maa, suku, koti* – unohtuneet merkitykset. Räjähdyksen hieman typerryttäminä Gibreel ja Saladin suistuivat kuin jonkin huolimattoman aukinokkaisen haikaran pudottamat nytyt, ja koska Chamcha syöksyi pää edellä, synnytykskanavaan eteneville vauvoille suositetussa asennossa, häntä hiljalleen alkoi ärsyttää toisen kieltäytyminen putoamasta tavanomaiseen tyyliin. Saladin sukelsi kuin uimahyppääjä, kun taas Farishta halasi ilmaa, syleili sitä käsin ja jaloin, kuin huitova ja yliampuva näyttelijä, jolta puuttuu tekniikka ja hillintä. Alhaalla, pilvien peitossa, heidän tuloaan odottivat Englannin etelärannikon verkkaiset hyhmäiset vuot, heidän vetisen reinkarnaationsa määränpää.

»Oi kengät mulla on japanilaiset», Gibreel lauloi, käänsi vanhan laulun englanniksi puolitetietoisena ylistyksenä ylössi-koavalle isäntämaalle. »Ja housut, jos sopii, englantilaiset. Pääsäni punainen ryssä lakki, vaan intialainen on sydän ja takki.» Pilvet kuplivat heitä kohti, ja cumulusten ja cumulo-nimbusten, sarastuksessa vasaroiden lailla kohoavien jyrisevien ukkospilvien mystifikaatiosta kenties johtui, ellei sitten laulusta (toinen esiintyi innolla, toinen buuasi esitykselle), taikka räjähdysshoureesta, jonka ansiosta he eivät täysin tiedostaneet lähestyvää ... mutta oli syy mikä tahansa, nuo kaksi miestä, Gibreelsaladin Farishtachamcha, jotka oli tuomittu tähän loputtomaan mutta myös lopulliseen enkelillissaatanalliseen syöksyyn, eivät oivaltaneet transmutaatio-prosessinsa alkuhetkeä.

Mutaation?

Kyllä vain, mutta ei satunnaisten. Tuolla ilmatilassa, tuossa pehmoisessa, näkymättömässä kentässä jonka vuosisata oli mahdollistanut, ja joka sen jälkeen mahdollisti vuosisadan, muuttui yhdeksi sen määritteellisistä ympäristöistä, liikkeen ja sodan sijaksi, planeetankutistajaksi ja valtatyhjiöksi, vyöhykkeistä epävarmimmaksi ja ailahtelevaisimmaksi, illusoriseksi, katkonaiseksi ja metamorfiseksi – sillä kun kaikki paiskataan ilmaan, kaikki mahdollistuu – sielläjossakinkorkealla, joka tapauksessa, houreisissa

näyttelijöissä tapahtui mullistuksia jotka olisivat ilahduttaneet vanhan herra Lamarckin sydäntä: äärimmäisessä ympäristöllisessä paineessa kehittyi ominaisuuksia.

Millaisia ominaisuuksia missä? Rauhallisesti nyt; ette kai kuvittele että Luominen on hätäistä hommaa? Ei sitä ole myöskään ilmestys... vilkaistaapa tuota kaksikkoa. Huomaatteko mitään outoa? Vain kaksi ruskeaa miestä lujaa vauhtia putoamassa, voisi ajatella ettei siinä mitään niin ihmeellistä ole; kipusivat liian korkealle, kohosivat itsensä yläpuolelle, lensivät liian lähelle aurinkoa, siitäkö on kysymys?

Siitä ei ole kysymys. Kuunnelkaa:

Mr Saladin Chamcha, jota Gibreel Farishtan suusta purkautuvat äänet tyrmistyttivät, taisteli vastaan omilla säkeillään. Farishtan korviin halki uskomattoman yötaivaan leijui myöskin vanha laulu, sanoittanut James Thomson, tuhatseitsemänsataa-viiva-tuhatseitsemänsataaneljäkymmentäkahdeksan. »... *at Heavens command*», Chamcha veisasi huulin jotka kylmä oli värjännyt yltiöisänmaallisen punavalkosinisiksi, »*arooooose from the azure main.*» Kauhuissaan Farishta lauloi yhä kovempaa japanilaisista kengistä, ryssän lakeista, horjumattoman niemimaisista sydämistä, mutta ei saanut vaiennetuksi Saladinin hurjaa veisuuta: »*And guardian aaaaangels sung the strain.*»

Totta puhuaksemme: heidän oli mahdotonta kuulla toisiaan, keskustelusta tai kilpalaulannasta puhumattakaan. Miten se olisi käynyt päinsä heidän kiihtyvästi lähestyessään planeettaa, ilmakehän vinkuessa heidän korvissaan? Mutta totta puhuaksemme, silti: he kuulivat.

Alasalas he paiskautuivat, ja kylmyys, joka huurrutti silmäripset ja uhkasi jäätää heidän sydämensä, oli havahduttamaisillaan heidät houreisesta päiväunesta, he olivat tiedostamaisillaan laulun ihmeen, raajojen ja vauvojen sateen jossa he olivat mukana, ja alhaalta vastaansyöksyvän kohtalon kauhistuttavuuden, kun he osuivat, uppoutuivat ja silmänräpäyksessä jäättyivät nolla-asteisten pilvien kiehuntaan.

He näyttivät olevan pitkässä pystysuorassa tunnelissa. Suittu, jäykkä ja yhä ylösalainen Chamcha näki Gibreel Farishtan purpuranpunaisessa viidakkopaidassaan uimassa kohti tuossa pilviseinäisessä tunnelissa, ja olisi huutanut: »Pysy poissa, pysy erossa minusta», ellei jokin olisi estänyt häntä, alkava vähäinen värisevä kiljuva juttu hänen sisuksissaan, ja niinpä hän torjuvien sanojen sijasta levitti käsivartensa, ja Farishta ui niihin kunnes he syleilivät pää vasten pyrstöä, ja törmäyksen voima pani heidät heittämään volttia, esittämään kaksosellisia kärrynpyöriään koko matkan alas ja pitkin Ihmemaahan johtavaa käytävää; samalla kun valkeudesta työntyi esiin pilvellisten hahmojen saatto, joka tauotta muutti muotoaan, jumalista häriksi, naisista hämähäkeiksi, ihmisistä susiksi. Hybridit pilviluomat tunkivat heidän tykönsä, jättimäiset kukat joiden inhimilliset rinnat riippuivat lihallisista varsista, siivekkäät kissat, kentaurit, ja puolitajuinen Chamchan valtasi oivalus että hänkin oli muuttunut pilvenkaltaiseksi, oli tulossa metamorfiseksi, hybridiseksi, ikään kuin olisi kasvamassa henkilöksi jolla nyt oli pää hänen jalkojensa välissä ja jalat kiertyneinä hänen pitkään ylhäisölliseen kaulaansa.

Tällä henkilöllä ei kuitenkaan ollut aikaa mokomiin »yleviin pohdintoihin», itse asiassa hän ei kyennyt minkäänlaisiin pohdintoihin; sillä pilvien pyörteistä hänen näkyviinsä oli juuri ilmaantunut upea, tietynikäinen nainen, jolla oli yllään vihreänkultainen brokadisari, nenässään timantti ja ylöskammatuissa hiuksissaan lakakerros suojana näiden korkeuksien tuulelta, ja joka tyyneästi istui lentävällä matolla. »Rekha Merchant», Gibreel tervehti. »Etkö löytänyt tietäsi taivaaseen, vai?» Tunteettomia puheita kuolleelle naiselle! Mutta tähtänyttä, alassyöksyvää tilaa voitaneen tarjota lieventävänä asianhaarana ... Hänen jalkoihinsa tarraava Chamcha esitti käsittämättömän tiedustelun: »Mitä helvettiä?»

»Etkö sinä näe häntä?» Gibreel huusi. »Etkö sinä jumalauta näe hänen buharalasta mattoaan?»

Ei, ei, Gibbo, naisen ääni kuiskasi hänen korviinsa, älä odota-kaan tuon tyyppin vahvistusta. Minä olen vain sinun silmiäsi var-

ten, ehkä olet tulossa hulluksi, mitä luulet, senkin namaqool, sinä sianpaskan kappale, kultaseni. Kuoleman myötä seuraa rehellisyys, rakkaani, joten voin kutsua sinua oikeilla nimilläsi.

Pilvekäs Rekha mumisi happamia olemattomuuksia, mutta Gibreel huusi jälleen Chamchalle: »Spoono, näetkö sinä hänet vai etkö?»

Saladin Chamcha ei nähnyt, ei kuullut, ei sanonut mitään. Gibreel kohtasi naisen yksin. »Ei sinun olisi pitänyt tehdä sitä», hän moitti. »Ei toisesti. Synti. Sensemmoinen asia.»

Oi, kyllä sinä nyt voit minulle saarnata, nainen nauroi. Sinulahan on ylevä moraalinen sävy, sehän vasta hienoa on. Sinähän minut jätit, naisen ääni muistutti hänen korvaansa, ikään kuin korvalehteä näykkien. Sinä se olit, oi auvoni kuu, joka pilven taakse kätkeydyit. Ja minä pimeydessä, sokaistuneena, eksyksissä, rakkauden tähden.

Gibreel säikähti. »Mitä sinä haluat? Ei, älä kerro, kunhan menet pois.»

Kun makasit sairaana, en voinut käydä luonasi, olisi voinut syntyä skandaali, tiedät etten voinut, että pysyin poissa sinun tähtesi, mutta perästä päin sinä rankaisit, sait siitä tekosyyin lähteä, pilven jonka taakse kätkeytyä. Siitä ja myös hänestä, jäänaisestä. Paskiainen. Nyt kuolemassa minä olen unohtanut anteeksiannon taidon. Minä kiroan sinut, oma Gibreelini, olkoon elämäsi helvettiä. Helvettiä, sillä sinne sinä minut lähetit, paha sinut periköön, sieltä sinä olet tullut, pirulainen, sinne sinä menet, mulkku, nauti nyt jumalauta syöksystäsi. Rekhan kirous; ja sitten säkeitä kielellä jota Gibreel ei ymmärtänyt, yhtä kurkkua ja suhua, ja sen seassa hän oli erottavinaan, taikka sitten ei, toistuvan nimen *Al-Lat*.

Hän tarttui entistä lujemmin Chamchaan; he puhkaisivat pilvien pohjan.

Vauhti, vauhdin aistimus palasi, ujelsi pelottavaa nuottiaan. Pilvikatto lensi ylemmäksi, vesilattia laajeni lähemmäksi, heidän silmänsä avautuivat. Kiljunta, sama kiljunta joka oli värissyt Chamchan sisuksissa Gibreelin uidessa taivaan halki, puhkesi

hänen huuliltaan; auringon kiila lävisti hänen avoimen suunsa ja vapautti sen. Mutta he olivat pudonneet läpi pilvien muodonmuutosten, Chamcha ja Farishta, ja niiden reunat olivat haipuvia, piirteettömiä, ja Chamchaan osuessaan aurinko kirvoitti enemmän kuin ääntä:

»Lennä», Chamcha räkäyi Gibreelille. »Rupea lentämään, nyt.» Ja lisäsi toisen käskyn tietämättä sen alkuperää: »Ja laula.»

Miten jokin uusi saapuu maailmaan? Miten se syntyy?

Millaisista sulautumista, muuntumista, yhtymyksistä se koostuu?

Miten se selviytyy, niin äärimmäinen ja vaarallinen kuin se on? Millaisiin kompromisseihin, kauppoihin ja salaisen luonteensa kavalluksiin se joutuu alistumaan välttääkseen purkuporukan, kuolonenkelin, giljotiinin?

Onko syntymä aina lankeemusta?

Onko enkeleillä siivet? Osaavatko ihmiset lentää?

Kun mr Saladin Chamcha lankesi pilvistä Englannin kanaalin ylle, hän tunsu niin leppymättömän voiman käyvän kiinni sydämeensä, että hän ymmärsi kuolemansa mahdottomaksi. Myöhemmin, kun hän jälleen seiso i tukevasti maankamaralla, hän oli epäilevä tätä seikkaa, paneva siirtymänsä uskomattomuudet räjähdysken sotkemien aistiensa tiliin, ja kiittävä eloonjäämisestä, hänen ja Gibreelin, silkkaa sokeaa onnea. Mutta sillä hetkellä hän ei epäillyt; hänet oli nimenomaan vallannut väärentämätön, vastustamaton ja puhdas elämäntahto, ja ensi töikseen se ilmoitti hänelle ettei halunnut olla missään tekemisissä hänen sääliittävä n persoonansa, tuon puolitekoisen mimiikka- ja äänirakennelman kanssa, vaan aikoi ohittaa sen kaiken, ja hän havaitsi antautuvansa, kyllä, siitä vaan, ikään kuin hän olisi sivustakatsojana omassa mielessään, omassa ruumiissaan, sillä se alkoi aivan hänen sisimmästään ja laajeni ulospäin, muutti veren raudaksi, loihti lihan teräkseksi, paitsi että se myös tuntui nyrkiltä joka kahmaisi hänestä kiinni ulkopuolelta, piteli tavalla joka oli sekä sietämättömän tiukka että

sietämättömän hellä; kunnes se viimein oli vallannut hänet täydellisesti ja saattoi käytellä hänen suutaan, hänen sormiaan, mitä ikinä halusi, ja varmistuttuaan ylivallostaan se kurottui ulos hänen ruumiistaan ja kouraisi Gibreel Farishta munista.

»Lennä», se komensi Gibreeliä. »Laula.»

Chamcha riippui Gibreelissä tämän ryhtyessä, ensin verkalleen ja sitten yhä kiivaammin ja voimallisemmin, räpyttämään käsivarsiaan. Yhä väkevämmin Gibreel räpytti, ja siinä ohessa hänestä puhkesi laulu, ja samoin kuin Rekha Merchantin haamun laulu se esitettiin hänelle tuntemattomalla kielellä ja sävelellä jota hän ei ollut ennen kuullut. Gibreel ei ikinä kiistänyt ihmettä; toisin kuin Chamcha, joka yritti järkeillä sen olemattomaksi, hän aina sanoi ettei tuo gazal ollut tästä maailmasta, ettei räpyttelystä olisi ollut mihinkään ilman laulua, ja ilman räpyttelyä he olisivat vuorenvaramasti iskeytyneet aaltoiin kuin kivet tai jotain ja yksinkertaisesti levinneet kappaleiksi koskettaessaan meren kireää rummunkalvoa. Kun he päinvastoin alkoivat hidastaa menoaan. Mitä voimallisemmin Gibreel räpytti ja lauloi, lauloi ja räpytti, sitä selkeämmin vauhti vaimeni, kunnes nuo kaksi viimein leijuivat Kanaaliin kuin paperinriekaleet vienossa tuulessa.

He olivat hylyn ainoat eloonjääneet, ainoat jotka putosivat *Bostanista* hengissä. Heidät löydettiin rantaan ajautuneina. Heistä kahdesta kielevämpi, se jolla oli purppurainen paita, vannoi sekavissa jaarituksissaan että he olivat kävelleet vetten päällä, että aallot olivat leppeästi kantaneet heidät maihin; mutta toinen, jonka päähän oli taianomaisesti tarttunut likomärkä knalli, kiisti tämän. »Herranen aika, meillä oli onnea», hän sanoi. »Miten onnekkaita voimme ollakaan!»

Minä tiedän totuuden, mitä ilmeisimmin. Minä näin koko jutun. Mitä kaikkinäkevyyteen ja -valtiuteen tulee, en tällä hetkellä esitä mitään, mutta tämän verran voin selittää. Chamcha tahtoi ja Farishta teki niin kuin tahdottiin.

Kumman ansiota ihme oli?

Mitä lajia oli Farishtan laulu – enkelillinen vai saatanallinen?

Kuka minä olen?

Ilmaiskaamme se näin: kenellä on parhaat sävelmät?

Näin kuuluivat ensimmäiset sanat, jotka Gibreel Farishta lausui herätessään Englannin lumisella rannikolla ylen epätodennäköinen meritähti korvansa juuressa: »Olemme uudestisyntyneet, Spoono, sinä ja minä. Hyvää syntymäpäivää, mister; hyvää syntymäpäivää sinulle.»

Minkä jälkeen Saladin Chamcha yski ja köhi, avasi silmänsä, ja kuten vastasyntyneelle sopii, puhkesi ääliömäiseen itkuun.

Reinkarnaatio merkitsi aina paljon Gibreelille, joka viidentoista vuoden verran oli ollut intialaisen elokuvan kaikkien aikojen suurin tähti, jopa ennen kuin hän ikään kuin »ihmeen» kautta nitisti Fantomibasillin, joka yleiseksi tulleen käsityksen mukaan uhkasi panna pisteen hänen sopimuksilleen. Joten jonkun olisi ehkä pitänyt osata ennustaa, vaikka kukaan ei osannutkaan, että kun hän jälleen olisi jaloillaan ja mukana, hän niinsanotusti onnistuisi siinä, missä ötökät olivat epäonnistuneet, ja poistuisi ikuisiksi ajoiksi vanhasta elämästään viikon sisällä neljäkymmenvuotispäivästään, katoaisi, puff!, kuin noiduttuna, *tyhjään ilmaan*.

Ensimmäisenä hänen poissaolonsa havaitsi filmistudion nelijäseninen pyörätuoliryhmä. Jo kauan ennen sairauttaan hän oli ottanut tavakseen kuljetuttaa itsensä D. W. Raman laajan alueen kuvauspaikalta toiselle tämän ripeän ja luotettavan atleettiosaston toimesta, sillä »simultaanisesti» jopa yhtätoista filmiä tekevän miehen pitää säästää energiaansa. Viivoista, ympyröistä ja pisteistä koostuvan mutkikkaan koodiston (jonka Gibreel muisti lapsuudessaan olleen Bombayn kuulujen lounaslähettien käytössä, mutta siitä enemmän myöhemmin) ohjaamana tuolimiehet kiidättivät hänet osasta toiseen, toimittivat hänet perille yhtä täsmällisesti ja erehtymättömästi kuin hänen isänsä aikoinaan toimitti lounaita. Ja kunkin oton jälkeen Gibreel kipaisi takaisin tuoliinsa, ja se ohjattiin lujaa vauhtia seuraavaan kuvauspaikkaan, jossa hän sai uuden rooliasun, meikin ja käsikirjoituksen. Kuuliaiselle miehistölleen hän sanoi: »Filmiura Bombayssa muistuttaa koko lailla pyörätuolikipailua, jossa jonkin kerran poiketaan varikolla.»

Sairautensa – Aavemaisen Ötökän, Mystillisen Piinan – jälkeen hän oli palannut työhön, aloitellut hiljalleen, tehnyt vain seitsemää filmiä samanaikaisesti ... ja sitten, ihansiitävään, häntä ei enää ollut. Tyhjä pyörätuoli seisoj vaienneissa äänikulisseissa; hänen poissaolonsa paljasti lavasteiden räikeän halpahintaisuuden. Pyörätuolimiehet, yhdestä neljään, selittelivät tähden poissaoloa tuoh-tuneiden tuottajien käydessä heidän kimppuunsa: Ji, hänen täyty olla sairaana, hän on aina ollut täsmällisyydestään kuulu, ei, miksi arvostella, maharaj, suurille taiteilijoille on aika ajoin sallittava heidän temperamenttinsa, na, ja vastalauseittensa ansiosta heistä tuli Farishtan selittämättömän hei-preston ensimmäiset uhrat, he saivat potkut, neljä kolme kaksi yksi, ekdumjalidi, he lensivät studion portista niin että pyörätuoli seisoj hylättynä pölynpesänä sahanpururantaa reunustavien maalattujen kookospalmujen katveessa.

Missä oli Gibreel? Seitsenkertaiseen liemeen jääneet filmituottajat joutuivat ylettömän paniikin valtaan. Katsokaa nyt Willingdon Clubin golfkenttää – enää yhdeksän reikää nykyään, kun pilvenpiirtäjät ovat versoneet yhdeksästä muusta kuin jättimäiset rikkaruohot, tai sanokaamme kuin hautakivet jotka osoittavat vanhankaupungin raadellun ruumiin sijaa – siellä, siellä niin, korkean tason päälliköt tyrivät mitä yksinkertaisimmat puttauksat; ja katsokaa ylemmäs, johtavista päistä raastetut epätoivoiset hiustukset leijuvat korkeimpien kerrosten ikkunoista. Tuottajien kiihtymystä ei ollut vaikea ymmärtää, sillä noina aikoina, kun katsojaluvut supistuivat ja televisio loi historiallisia saippuaopperoita ja nykypäivän ristiretkeileviä kotirouvia, enää yksi ainoa nimi filmijulisteiden ylälaidassa saattoi taata vuorenvarman, sataprosenttisen Ultrahitin, Tyrmäävän Sensaation, ja kyseisen nimen omistaja oli poistunut, ylös, alas tai sivulle, mutta joka tapauksessa kiistämättömästi ottanut pitkät ...

Kaikkialla kaupungissa, kun puhelimet, moottoripyöräilijät, poliisit, sammakkomiehet ja naaraajat olivat uurastaneet suurenmoisesti mutta turhaan, alettiin lausua epitafeja sammuneen tähden muistoksi. Yhdellä Raman studioiden seitsemästä kyvyttö-

mästä näyttämöstä seiso i miss Pimple Billimoria, tuorein pommi chilillä-ja-kaikilla-mausteilla – ei mikään pilipali mamselli, vaan silkkaa puhdasta dynamiittia, hyvät herrat – temppelitanssijattaren verhotussa alastomuudessa Chandela-kauden kopuloivia väänteleviä tantrisia hahmoja esittävien pahvikuvien alla, oivalsi ettei hänen suuresta kohtauksestaan tulisi mitään, että hänen mahtava läpimurtonsa oli mennyt, ja esitti säälistänsä kyynisiä bidejään polttelien ääni- ja valomiesten muodostaman yleisön edessä. Apunaan murheesta mykistynyt ayah, joka oli pelkkiä kyynärpäitä, Pimple yritti ivaa. »Hyvä jumala mikä onnenpotku, herranen aika sentään», hän huusi. »Minä tarkoitan että tänään piti olla rakkauskohtaus, chhi chhi, minä olin kerrassaan kuolemaisillani kun ajattelin että pitää lähestyä sitä läski huulta jonka henki löyhkää kuin mätä torakanpaska.» Tiukujentäyteiset nilkka-renkaat kilisivät hänen poikiessaan jalkaa. »Helvetin hyvä hänelle etteivät elokuvat haise, muuten hän ei saisi edes spitaalisen hommia.» Tässä kohtaa Pimplen yksinpuhelu huipentui sellaiseen hävyttömyyksen ryöppyyn, että bidinpolttajat ensimmäistä kertaa havahtuivat ja ryhtyivät eloisasti vertaamaan Pimpleä ja tämän sanastoa surullisenkuuluun rosvokuningattareen Phoolan Deviin, jonka manailu saattoi silmänräpäyksessä sulattaa kiväärinpiiput ja muuttaa lehtimiesten kynät kumiksi.

Hyvästi, itkevä ja sensuroitu Pimple, pelkkä filminpätkä leikkaushuoneen lattialla. Siinä hän meni ja tekotimantit putoilivat hänen navastaan, heijastivat hänen kyneleitään... Farishtan halitoosin suhteen hän ei kuitenkaan ollut täysin väärässä; pikemminkin hän oli esittänyt asiansa lievähkösti. Gibreelin uloshenkäisy, nuo okrankeltaiset tulen ja tulikiven katkut, olivat aina – korostuneen konkkanenän ja korpinmustan tukan ohella – tehneet hänestä enemmänkin synkeän kuin sädekehäisen hahmon, arkkienkellillisestä nimestä huolimatta. Hänen kadottuaan sanottiin ettei löytämisen pitäisi olla vaikeaa, tarvittiin vain jotakuinkin toimiva nenä... ja viikko hänen häipymisensä jälkeen paljon traagisempi lähtö kuin Pimple Billimorian poistuminen vahvasti suuresti saata-

Kiistelty. Kiitetty. Kielletty.

**Raivoisa ja loistelias jälkikolonialistisen
maagisen realismin mestariteos *Saatanalliset
säkeet* ei jätä ketään kylmäksi.**

Kun lentokone räjähtää pirstaleiksi Englannin kanaalin yllä, mereen putoaa kaksi näyttelijää. Kuin ihmeen kaupalla he selviävät putouksesta hengissä, vaikkakin he yhtäkkiä huomaavat, että Gibreel on saanut itselleen sädekehän ja Saladin taakakseen sarventyngät...

Vuosituhannet kattavassa huikeassa kertomuksessa uskontojen synnyt ja siirtolaisuuden ongelmat sekoittuvat unen maailmaan sekä ihmiselämän alituisen problematiikkaan, rakkauteen ja kuolemaan. Teoksen näyttämönä toimii koko mystinen maailmankaikkeus.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-44108-4